

питань держ. служби, Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. – 352 с. 10. Міністерство соціальної політики. Державна установа Науково – дослідний інститут соціально-трудових відносин (ДУ НДІ СТВ). Проект Закону України "Про засади соціального захисту населення" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lir.lg.ua/docs/publikacii/zuczpn.pdf>. 11. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2014 року № 65 "Про економію державних коштів та недопущення втрат бюджету" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/65-2014-%D0%BF>. 12. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2014 р. № 85 "Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85-2014-%D0%BF>. 13. Скуратівський В. А., Трощинський В. П. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / [авт. кол.: В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, П. К. Ситник та ін.]. – К. : НАДУ. – 2010 – С. 284. 14. Скуратівський В. А. Принципи соціальної політики / В. Скуратівський // Вісн. Укр. акад. держ. управління при Президенті України. – 1997. – № 2. – С. 98–108. 15. Схвалення нового закону про держслужбу має стати одним із перших рішень нового парламенту [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uacrisis.org/ua/russian-prinyatie-novogo-zakona-o-gossluzhbe/> – Назва з екрана. 16. Чернівецька ОДА. Соціальна політика. Навчальний посібник. – Чернівці : Прут. – 2003. – С. 152.

Надійшла до редколегії 04.11.2014

C. Г. Заболотная

ЕКОНОМИКО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СОКРАЩЕННЯ БЮДЖЕТНИХ ВИДАТКІВ НА ОПЛАТУ ТРУДА

В статті розглянуто визначення соціальної захисти через призму соціальної політики. Досліджено вплив економіко-правових механізмів на стан соціальної захисти державних службовців, що пов'язано з рівнем зарплатної плати. Витримано визначено, що однією з основ реформ державної служби є підвищення зарплатної плати.

Ключові слова: соціальне забезпечення; соціальна захиста; соціальна політика; гарантії; зарплатна плата; державні службовці.

S. Zabolotna

ECONOMIC AND LEGAL MECHANISMS FOR THE IMPLEMENTATION OF SOCIAL POLICY IN REDUCING EXPENDITURE ON WAGES OF CIVIL SERVANTS

The article deals with the concept of social protection in the light of social policy. The influence of economic and legal mechanisms to protect the social status of civil servants, which is associated with the level of wages. Eventually determined that one of the foundations of civil service reforms is to increase wages.

Key words: social security; social protection; social policy; guarantee wages of civil servants.

УДК 35.378

О. А. Зубчик, канд. філос. наук, доц., КНУТШ, Київ

ОСВІТА ТА ДЕМОКРАТІЯ: УКРАЇНЬКА МОЛОДЬ ЯК СУБ'ЄКТ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

В українській молоді як в особливій суспільній групі досить велика кількість суб'єктивних і об'єктивних перешкод на шляху самовизначення в політико-ідеологічній сфері. Визначення та подолання таких перешкод є передумовою залучення молоді до процесів управління державою. Зокрема, використання енергії, креативності, завзятості і позитивного настрою молодого покоління в справі розвитку демократичного суспільства. Автор переконаний, що молодіжне середовище може відігравати більш важливу роль у справі утвердження української державності і створення її ефективних інститутів. Особливу роль у цих процесах відіграє система освіти.

Ключові слова: суспільство; державне управління; молодь; молодіжна політика; освіта; демократія.

Постановка проблеми. Сьогодні темпи суспільного та особистого життя громадян переконують, що поняття "життєвий успіх" має зовсім інше, високотехнологічне та інтелектуальне навантаження ніж це було, скажімо, ще 20, чи навіть десять років тому. Ідейна, культурна, освітня, бізнесова, наукова мобільність нового тисячоліття дозволяють стверджувати, що світ у своєму розвитку все більше робить ставку на молодь. І такі випадки, приклади з різних країн світу, які ще учора нам здавалися нереальними, чи більше того, навіть кумедними, сьогодні є реальністю, а завтра стануть повсякденними. Наприклад, дев'ятирічний канадський хлопчик, який став наймолодшим підприємцем у світі. Райан Росс відкрив свою справу в три роки. Чи наймолодший у світі мільярдер – Марк Цукерберг (1984 р.н.) американський програміст та підприємець, розробник і засновник соціальної мережі Facebook, якого сьогодні запрошують в усі міжнародні програми суспільного розвитку та проекти подолання існуючих суспільних проблем. Ксав'єр Гордон-Браун з міста Хейворд-Хіт, графство Сассекс – серед наймолодших студентів у світі, котрий володіє ступенем бакалавра математики. А Математичний інститут університету Бонна запросив 24-річного Петера Шольце обійняти посаду професора. У свої 24 роки Петер Шольце вже отримав міжнародне визнання і належить до провідних представників своєї галузі. В Україні – Денис Гаркуша з Дніпропетровська наймолодший викладач японського мистецтва оригами в Україні потра-

пив до "Книги рекордів України" до восьми років. Відомий у Рівному Віталій Дрозд, наймолодший банкір, директор Рівненської філії ПАТ "Укрінбанк". Йому тоді було лише 23. Наймолодшого сільського голову з Монастирської – В'ячеслава Католика – обрали, коли йому виповнився 21 рік. Тоді молодь у політиці була винятком, сьогодні – це вже суспільна вимога. Наймолодші депутати Верховної Ради України VIII скликання мають вік 24–30 років. Олена Кошелева – 24 роки, Андрій Лозовий – 25 років, Дмитро Лінко – 27 років (Радикальна партія Олега Ляшка), Єгор Фірсов – 25 років, Костянтин Усов – 26 років, Олексій Порошенко – 29 років (Блок Петра Порошенка), Ірина Сулова – 26 років ("Самопоміч"), Альона Шкрум – 26 років (ВО "Батьківщина"), Володимир Парасюк – 27 років (самовисуванець), Андрій Ілленко – 27 років (ВО "Свобода"), Євген Дейд – 27 років, Олена Масоріна, Дмитро Сторожук, Ігор Алексєєв – по 28 років, Сергій Висоцький – 29 років ("Народний фронт"), та інші. Лідери політичних сил запевняють, якщо окремі з цих молодих людей і без досвіду, то з солідним освітою і чистими помислами.

Середня тривалість життя населення зменшується. Сучасна українська молодь довше навчається в школі та, відповідно, пізніше починає самостійне трудове життя. Ускладнилися й самі критерії соціальної зрілості. Початок самостійного трудового життя, завершення навчання та набуття стабільної професії, одержання політичних прав, матеріальна незалежність від батьків,

вступ у шлюб і народження першої дитини – усі ці події, такі, що в своїй сукупності надають людині почуття повної дорослості та відповідний соціальний статус, настають не одночасно, й сама їхня послідовність і символічне значення кожного з них не однакові в різних соціальних прошарках. Формування особистості молоді людини здійснюється сьогодні під впливом декількох відносно автономних соціальних факторів. Зокрема, це – сім'я (родина), освітній інститут (школа, університет), спільнота однолітків (молодіжні організації, різноманітні неформальні, стихійні групи та співтовариства, хвиля волонтерських рухів у зв'язку з військовою агресією), засоби масової інформації. Вже сама численність цих інститутів і засобів впливу надає особистості, що формується, значно більший ступінь автономії від кожного з них окремо, як в минулому. Організація виховання і навчання молоді за віковим принципом підсилює цю вікову гомогенність, сприяючи виробленню специфічної "молодіжної" самосвідомості і стилю життя ("субкультури"). Отже, прискорення темпів громадського життя спричиняє підвищення ролі і значення молоді в суспільно-політичному і культурному житті. Справа не стільки в абсолютному зростанні чисельності молодих людей, скільки в мінливих соціальних умовах. Чим вищий темп техніко-економічного розвитку, чим швидше обновляються знання, умови праці та побуту, тим помітніше стають соціально-культурні розходження між поколіннями. Нові проблеми та події штовхають на пошуки принципово нових рішень і критичну переоцінку минулого досвіду та формування нових цінностей, як матеріальних (пов'язаних з економічними та фізичними потребами) так і постматеріальних (пов'язаних з потребами в свободі, самовираженні, якості життя). На ціннісні виміри суспільства впливають як економічні чинники, так і культурні традиції країни. *Мета дослідження* – виявити суб'єктивні та об'єктивні перешкоди української молоді, як у особливій соціальній групі, на шляху самовизначення в політико-ідеологічній сфері, входження в соціально-світоглядну структуру суспільства та показати можливі способи їх подолання.

Аналіз останніх досліджень. Питання державної молодіжної політики, молоді у суспільно-політичних трансформаціях українського суспільства присвячені праці фахівців у галузі державного управління та політичних наук, зокрема Є. Бородіна, М. Головатого, В. Головенька, І. Ільїнського, М. Канавець, В. Криворученка, О. Кулініча, О.Кулика, В. Кулика, Н. Метьолкіної, В. Орлова, К. Плоского, М. Перепелиці, Н.Юрія та інших. Проте, у проаналізованих працях існують певні розбіжності з огляду на роль молоді в політичних процесах в Україні, становленні демократії, виробленні та прийнятті політичних рішень, ролі в державному управлінні.

Виклад основного матеріалу. Молодь гнучко адаптується до модернізації життєвих умов і цінностей, завжди знаходячись в авангарді суспільних перетворень. Візьмімо хоча б події минулої осені, які перетворили студентських рух за європейський вибір України в Революцію Гідності. Однак, такий спосіб життя і мислення обумовлює підвищену вразливість молодих до зворушень трансформаційної доби, адже, відкрита свідомість молоді є відкритою також і для багатьох життєвих ризиків – безробіття, аномії, бідності, злочинності, суїциду, наркоманії та алкоголізму, СНІДу. Молодь віддзеркалює симптоми головних суспільних проблем, сигналізує про необхідність привернути увагу до способу суспільного життя, на прикладі власних проблем, труднощів, розчарувань вимагає від дорослого світу рішучості, безкомпромісності у вирішенні проблем всього суспільства. Стабілізація економіки, підвищення ефективності та

прозорості державної політики, гармонійність соціальних відносин, світлий емоційний фон суспільного життя – без цього базису будь-які спеціалізовані, адресні кроки на підтримку молоді втрачають ефективність. Від того, яким чином сучасному поколінню молодих вдасться інтегруватися у доросле життя, розвинути свій інтелектуальний потенціал, засвоїти здорові норми та цінності, влаштувати особисте життя та реалізувати репродуктивну функцію, залежатиме доля всієї держави в довгостроковій перспективі. Кожна молода людина – це окремий та самодостатній шанс суспільства на гідне завтра.

З початку 1991 р. до 2014 р. чисельність молоді в Україні скоротилася більш ніж на 1 мільйон осіб – з 16173,5 до майже 15 млн осіб. Проте частка молоді серед усього постійного населення України зростає – від 31,3 % до 33,0 % за той самий період внаслідок пришвидшених темпів скорочення чисельності всього населення. Наразі українська молодь характеризується наступними кількісними й якісними показниками: юнаки і дівчата віком від 14 до 35 років становлять більше 15 млн осіб – приблизно третина усього населення країни; 70 % молоді мешкає у містах, 30 % – у селах; близько двох мільйонів молодих сімей, із них близько 600 тис. мешкають у сільській місцевості; більше 100 тис. осіб офіційно зареєстрованих безробітних; більше 2 млн студентів, які навчаються вузах I–IV рівнів акредитації; близько 5 % молоді беруть участь у громадському русі. Молодь – це активний учасник громадського життя суспільства, найбільш активна демографічна група. Зараз українська молодь – це третина економічної активності населення. Молодіжний контингент в Україні наразі коливається у доволі широкому віковому діапазоні – від підліткових (15–19 років) до значно більш досвідчених і зрілих у віковому й соціальному відношенні осіб, яким уже за 30 (30–34-роки). Однак, сьогодні у нашій державі спостерігається деяке "старіння" молодіжного контингенту у перерозподілу вікового складу молоді на користь порівняно старших вікових груп. Ці факти особливим чином впливають на активність, інтереси та сфери діяльності сучасної української молоді [20].

За останні роки були проведені ґрунтовні дослідження соціальних орієнтацій сучасної української молоді [7; 18]. Їхні результати свідчать, що в українській молоді, як у особливої суспільної групи, є достатньо велика кількість суб'єктивних та об'єктивних перешкод на шляху самовизначення в політико-ідеологічній сфері, входження в соціально-світоглядну структуру суспільства. Визначення та подолання таких перешкод є передумовою залучення молоді до державотворчих процесів та, як наслідок, "використання" енергії, креативності, завзятості та позитивного настрою молодого покоління у справі розвитку демократичного суспільства та правової української держави. Слід наголосити, що потенційно молодіжне середовище може відігравати значно більшу роль у справі утвердження української державності та створення її дієвих інститутів.

В Україні вже впродовж більш ніж 20 років здійснюється певна робота щодо формування і реалізації принципово нової молодіжної політики. За цей період були досягнуті певні здобутки у розробці необхідної законодавчо-нормативної бази і в діяльності органів виконавчої влади у цій сфері. Проте і досі залишається низка невирішених проблем. Вони заважають прогресивному розвитку молодіжної політики в Україні, перетворенню більшої частини української молоді в активних суб'єктів політики. До таких проблем можна віднести, зокрема, суперечності в законодавстві, що регламентує порядок утворення та діяльності молодіжних громадських організацій, відсутність комплексної держав-

ної програми розвитку та функціонування молодіжної політики в країні, відсутність сталої системи фінансування молодіжної політики, низькі темпи розвитку міжнародної співпраці українських молодіжних об'єднань з зарубіжними, слабкий інституційний та кадровий потенціал всередині самих організацій (відсутність системи навчання та професійної підготовки "активу" молодіжних організацій), пасивна позиція більшості молодіжних об'єднань у відносинах з органами публічної влади, невисокий рівень спроможності більшості молодіжних об'єднань надавати якісні соціальні послуги, відсутність зацікавленості органів державної влади і місцевого самоврядування у активізації співпраці з молодіжними організаціями, використання молодіжних ініціатив в державній політиці, низький рівень довіри громадськості до діяльності молодіжних організацій. Проте, корінь перелічених проблем слід шукати не лише в недосконалій реалізації державної молодіжної політики в Україні, але й в самому середовищі молоді. Це і тенденції до безвідповідального планування власного майбутнього; низький рівень правової та політичної компетентності, а подекуди нігілістичне ставлення до правових норм. Наступною проблемою є катастрофічне зниження рівня здоров'я молоді, що становить безпосередню загрозу майбутньому Україні.

Крім того, сучасна молодь значно пізніше стає самостійною, це опосередковано зумовлює зниження рівня її громадянської активності. Ця проблема дуже вдало описана в роботах американського політолога Роберта Патнема, який наводить чимало прикладів "зменшення соціального капіталу", які, на його думку, свідчать про занепад громадянського суспільства як такого [15, с. 23–35].

З іншого боку, сучасна молодь має значно більше інструментів для активної участі у громадсько-політичному житті. Досвід останнього року переконав доводити, що відсутність навиків впливу на політичні рішення у поєднанні із різким зростанням незадоволення політичним курсом у державі може призвести до масових неорганізованих протестів, які часто супроводжуються застосуванням насильства. Нерозуміння владою повноти можливостей та інструментів впливу громадян на прийняття політичних рішень призводить до радикалізації молоді, яка схильна протестувати, але не здатна самостійно щоденно працювати над вирішенням тієї проблеми, яка її турбує.

Різноманітні опитування свідчать, що за власним визнанням української молоді, 73 % не мають змоги впливати на суспільні процеси і 62 % – на дії влади, а 54 % опитаних висловили невдоволеність можливостями свого впливу на умови, в яких протікає їхнє життя. Свої життєві невдачі молоді пояснює переважно зовнішніми причинами: завадила ситуація в суспільстві, бракувало можливостей (38,5 %), несприятливо склалися обставини (29 %), не було справедливості (19,2 %), ніхто не допоміг (15,1 %). І тільки менше чверті опитаних (23,7 %) намагаються побачити причини невдач у самих собі. Перераховані фактори не можуть не впливати на сприйняття представників молоді як нестабільного, неефективного, а інколи і неідеального суб'єкта політики в Україні. Подібної точки зору, зокрема, дотримуються деякі українські експерти. Зокрема, Володимир Грановський в одному з інтерв'ю зазначає, що "...в політику краще приходити пізніше, будучи самостійною людиною, що відбулася як особистість. Молоді люди часто володіють непоганими книжковими знаннями, однак відсутність досвіду грає не на їх користь. Такий тип політика нічим не відрізняється від представника шоу-бізнеса, який став депутатом: вони

однаково далекі від розуміння державних проблем, не орієнтуються у фінансових питаннях і т. д. ..." [1].

Інститут Горшеніна в березні 2013 року опитав молодих людей у віці 15–21 років, які мешкають у містах із населенням більше 100 000 осіб, з питань інтересу до політики, використання Інтернету, відношення до роботи, ролі сім'ї та занять у вільних час. Тоді більшість опитаних були не впевнені в тому, чи цікава їм соціально-політична ситуація та чи існують загрози демократії в Україні, але сказали, що цінують свободу слова та право на охорону здоров'я й медичну допомогу. Були переконані, що існує загроза свободі слова та демократії в Україні "Точно так" – 13,6 %, "Скоріше так" – 35,8 %. А на питання "Які демократичні цінності мають для Вас практичне значення?", з запропонованих відповідей "Вільно обирати та бути обраними в органи державної влади й органи місцевого самоврядування" – 14,7 %, "Можливість брати участь у політичному житті суспільства" – 10,1 % [7].

Зміни щодо освіченості молоді (як у кількісному, так і в якісному аспекті) тісно пов'язані з тенденціями розвитку освітньої інфраструктури у трансформаційний період в Україні. За роки незалежності у нашій країні значно збільшилися обсяги підготовки спеціалістів з вищою освітою. Однак, однією з неоднозначних тенденцій зазначеного періоду можна вважати скорочення загальної кількості студентів починаючи з 2004 року [20]. Скорочення чисельності студентів та кількості ВНЗ в Україні зумовлено, в основному, впливом демографічного чинника. Проте ще однією причиною цього явища можна вважати еміграцію української молоді для навчання та роботи за кордоном. Власні авторські опитування з 2012 року студентів свідчать, що найбільш розповсюдженими планами на майбутнє працевлаштування серед студентів є виїзд за кордон з метою навчання або працевлаштування (біля 30 %) та продовження навчання в аспірантурі (біля 25 %). І лише частина студентів бажає залишитися працювати в Україні відкривши власну справу або працювати у комерційній установі, дещо менша – у держустанові. Варто зазначити, що хоч досліджувана група студентів знаходиться лише на початку освітньо-професійного становлення, однак вона демонструє досить чітку орієнтацію на певні обрані життєві плани – лише 14,7 % студентів на задумувалися стосовно планів на майбутнє. Окрім того, першокурсники демонструють чітку спрямованість працювати за отриманою у майбутньому спеціальністю: дуже незначним є відсоток опитаних, які планують працювати не за фахом або ж отримати іншу спеціальність.

За даними опитування Центру соціологічних досліджень "Софія" у 2011 році, половина української молоді у віці від 18 до 29 років готова емігрувати з України. За даними освітнього агентства "DEC education", за останні роки кількість студентів, котрі хочуть навчатися за кордоном, зросла в 10 разів. Кожний третій студент українського вишу мріє здобувати вищу освіту не в Україні. При цьому студенти найчастіше обирають держави Єврозоону та Сполучені Штати Америки. Основним об'єктивним показником якості освіти є подальше працевлаштування випускників навчальних закладів, аналіз якого варто розпочати ще від самого початку вибору майбутньої професії, що зумовлений кількома важливими чинниками, а саме: впливом оточуючого середовища і сім'ї, престижністю професії, можливістю майбутнього працевлаштування за обраною спеціальністю тощо.

Оскільки визначальний вплив на формування нового покоління має оточуюче середовище, то послідовно-спадкоємна зміна поколінь у суспільстві багато в чому диктує молоді поведінкові моделі. Разом з тим, молодь

виступає не лише об'єктом соціального впливу, а й суб'єктом соціальної діяльності, тому сама продукує конкретні поведінкові практики. Вплив попередніх поколінь пов'язаний з тим, що останніми роками в Україні спостерігається превалювання розумової праці відносно робітничих професій. Особливо престижними є спеціальності економістів та юристів, яких готують численні ВНЗ, незважаючи на існуючий попит на ринку праці. Пріоритетними сферами працевлаштування – фінансова діяльність і торгівля, де частка зазначеної категорії працівників складала більше половини всіх працюючих.

Актуальним постає питання професійної орієнтації молоді до моменту вступу у ВНЗ. Нині молодь України, яка випускається з ВНЗ, не завжди має можливості та бажання працювати за отриманою спеціальністю. Вже під час навчання окремим студенти розуміють, що обрали не той напрямок. Отже, важливим напрямом підготовки студентів до отримання вищої освіти має бути їх професійна орієнтація ще до моменту вступу до ВНЗ (в тому числі ознайомлення із попитом та пропозицією вітчизняного ринку праці). Окрім того, під час навчання студентів необхідно звертати суттєву увагу на практичне навчання з метою ознайомлення з майбутньою професією в реальних або наближених до реальних умовах, що може відбуватися лише під час наскрізної практики протягом усього навчального року.

Соціологічне дослідження "Формування економічної активності молоді України", яке проводилось Українським інститутом соціальних досліджень імені О. Яременка в рамках програми "Формування економічної активності молоді України", яку реалізовує ВМГО "Рада молодих підприємців України" за підтримки Міністерства молоді та спорту України засвідчило, що лише 5,6 % молоді вважають, що перспективи знайти свою першу роботу після завершення навчання дуже хороші, вакансій дуже багато. 64 % молоді знайшли першу роботу завдяки "зв'язкам" (родичів, знайомих). Майже кожна п'ята жінка та майже кожен четвертий чоловік працюють без юридичного оформлення. Майже третина молоді не була оформлена офіційно на своєму першому робочому місці. Майже кожен третій представник молоді має ненормований робочий тиждень – працює понад 40 годин на тиждень. 43,5 % молоді знають, що в Україні реалізовується державна молодіжна політика [18].

Висновки. Аналізуючи молодь як суб'єкт суспільно-політичних формацій України в контексті можливостей освіти, зазначимо що в українській молоді, як у особливій суспільній групі, є достатньо велика кількість суб'єктивних та об'єктивних перешкод на шляху самовизначення в політико-ідеологічній сфері. Саме визначення та подолання таких перешкод є передумовою залучення молоді до державотворчих процесів. Зокрема, використання енергії, креативності, завзятості та позитивного настрою молодого покоління у справі розвитку демократичного суспільства. Адже саме молодіжне середовище може відігравати значно більшу роль у справі утвердження української державності та створення її дієвих інститутів. Особливо важливу роль у цих процесах відіграє система освіти. Сьогодні можна припустити, що певний освітній рівень не забезпечує бажані рівень доходів та соціальний статус, але сприймається як один із можливих (до того ж реальних) шляхів підвищення матеріального становища та соціальної позиції. Молоді люди не відчують прямої залежності "отримав певну освіту – маеш достойну роботу з високим рівнем оплати". Причиною є також існуючий розподіл матеріальних та владних ресурсів та системи доступу, що склались у суспільстві. Але таке ставлення також опосередковано характеризує і якість освіти: має

значення наявність вищої освіти, на другий план відходять її якісна наповненість. Зважаючи на складну соціально-економічну ситуацію в країні, загальні несприятливі умови для розвитку ініціативи та самореалізаційних тенденцій, а також на існуючі обмеження в отриманні вищої освіти, більшість молодих людей орієнтується на підтримку держави в усіх сферах своєї життєдіяльності, зокрема і в освітній. Також, підсумовуючи відзначимо, що за роки незалежності України сфера освіти зазнала чимало позитивних змін: підвищення загального рівня освіти молоді, особливо жінок; зростання показників рівня охоплення освітою молоді; збільшення кількості молодих людей із вищою освітою; участь у міжнародних та вітчизняних дослідженнях щодо оцінки якості освіти. Обмеженість в отриманні високооплачуваної роботи для людей без освіти або з низьким рівнем освіти призводить до неможливості частини населення у забезпеченні своїх потреб. В такому випадку виникає потреба у соціальному захисті та підтримці з боку держави. У державі, що декларує орієнтацію на демократичні цінності, рівні права та можливості для кожного, заглиблення нерівності у можливостях отримання освіти потребує розробки певних механізмів вирівнювання можливостей в отриманні вищої освіти з метою регулювання відтворення освітнього рівня та скорочення частки молодих людей, що потребують соціальної підтримки.

Список використаних джерел:

1. Владимир Грановский: Молодой политик ничем не отличается от представителя шоу-бизнеса, ставшего депутатом: они одинаково далеки от понимания государственных проблем [Электронный документ] / В. Грановский // Деловая столица, 12 октября 2012. – Режим доступа: <http://www.dsnews.ua/politics/vladimir-granovskiy-molodoy-politik-nichem-ne-otlichaetsya-12102012090100>.
2. Головатий М. Ф. Державна молодіжна політика як феномен суспільного розвитку і нова парадигма державотворення у країнах перехідного періоду / М. Ф. Головатий [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=8&n=23&c=258>.
3. Декларація "Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні" / Верховна Рада України. Декларація від 15.12.1992 № 2859-XII.
4. Донченко Т. О. Формування державної молодіжної політики в Україні: історико-правовий аспект / Т. О. Донченко // Наукові праці. Том 125. Випуск 112. – 2009. – С. 141–143.
5. Жук М. В. Державна молодіжна політика в Україні: термінологічний аналіз / М. Жук // Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія "Управління". – 2014. – Випуск 3.
6. Закон України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні" / Закон України від 5 лютого 1993 р. № 2998-XII // Відомості Верховної Ради. – 1993. – № 16. – ст. 167.
7. Інститут Горшеніна: більшість молоді щоденно користуються Інтернетом і соціальними мережами [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://ciacy.org.ua/?p=1711>.
8. Канавець М. В. Вплив молодіжного руху на формування та реалізацію державної політики України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.01 "Теорія та історія державного управління" / Канавець Марина Володимирівна. – К., 2009. – 20 с.
9. Коваль Г. Роль молодіжних громадських організацій у формуванні та реалізації державної молодіжної політики / Г. Коваль // Наукові праці : Науково-методичний журнал. Державне управління. – 2013. – Вип. 202. Т. 214. – С. 46–51.
10. Коваль Г. Роль студентського самоврядування в реалізації державної молодіжної політики / Г. Коваль // Наукові праці : Науково-методичний журнал. Державне управління. – 2013. – Вип. 190. Т. 202. – С. 121–124.
11. Кулик О. М. Особливості управлінської діяльності у сфері молодіжної політики в місті Києві : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Кулик Олександр Михайлович. – К., 2011. – 22 с.
12. Кулініч О. В. Механізми взаємодії органів державного управління та громадських організацій в реалізації молодіжної політики в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Кулініч Олег Васильович. – Х., 2009. – 16 с.
13. Метолькіна Н. Б. Механізми формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Метолькіна Наталія Борисівна. – Х., 2009. – 18 с.
14. Орлов В. В. Формування державної молодіжної політики в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Орлов Валентин Валентинович. – Запоріжжя, 2009. – 23 с.
15. Патман Р. Д., Леонарді Р., Нанетті Р. І. Творення демократії: Традиції громадянської активності в сучасній Італії. – К., 2001. – 346 с.
16. Плоский К. В. Молодіжний громадський рух як чинник державотворення в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.01 "Теорія та історія державного управління" / Плоский Костянтин Вікторович. – К., 2009. – 20 с.
17. Пос-

танова Верховної Ради України "Про Рекомендації парламентських слухань про становище молоді в Україні на тему: "Участь молоді в суспільному житті: економічна активність" // Верховна Рада України; Постанова, Рекомендації від 18.06.2014 № 1521-VII. 18. Соціологічне дослідження "Формування економічної активності молоді України" [Електронний документ]/ Український інститут соціальних досліджень імені О. Яременка. – Режим доступу: <http://www.uisr.org.ua/news/77.html>. 19. Соціологічне опитування молоді України [Електронний документ]. – Режим доступу: http://www.naszwybir.pl/index.php?option=com_k2&view=item&id=10. 20. Статистична інформація/Державний комітет статистики

України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 21. Указ "Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року" /Президент України. Указ. Стратегія від 27.09.2013 № 532/2013. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/532/2013>. 22. Хохрякова І. В. Державне управління зайнятостю молоді в контексті формування нових державно-суспільних відносин в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 "Теорія та історія державного управління" / Хохрякова Інна Володимирівна. – Д., 2010. – 21 с.

Надійшла до редколегії 12.11.2014

О. А. Зубчик

ОБРАЗОВАНИЕ И ДЕМОКРАТИЯ:

УКРАИНСКАЯ МОЛОДЕЖЬ КАК СУБЪЕКТ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИХ ТРАНСФОРМАЦИЙ

В украинской молодежи, как в особой общественной группы, достаточно большое количество субъективных и объективных препятствий на пути самоопределения в политико-идеологической сфере. Определение и преодоление таких препятствий является предпосылкой привлечения молодежи к процессам управления государством. В частности, использование энергии, креативности, упорства и позитивного настроения молодого поколения в деле развития демократического общества. Автор убежден, что молодежная среда может играть большую роль в деле утверждения украинской государственности и создания ее эффективных институтов. Особенно важную роль в этих процессах играет система образования.

Ключевые слова: общество; государственное управление; молодежь; молодежная политика; образование; демократия.

O. A. Zubchuk

EDUCATION AND DEMOCRACY:

UKRAINIAN YOUTH AS A SUBJECT OF SOCIAL AND POLITICAL TRANSFORMATION

In the ukrainian youth as a particular social group, a sufficiently large number of subjective and objective obstacles to self-determination in the political and ideological sphere. Identifying and overcoming such obstacles is a prerequisite for attracting young people to the processes of government. In particular, the use of energy, creativity, perseverance and positive mood of the younger generation in the development of a democratic society. The author is convinced that the youth can play a major role in the promotion of ukrainian statehood and the creation of its effectiveness institutions. A particularly important role in these processes plays education system.

Key words: society; government; youth; youth policy; education and democracy.

УДК 342.5:342.25:316.351–053.81

М. В. Канавець, канд. наук з держ. управління,
директор Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу

НАПРЯМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З МОЛОДІЖНИМ РУХОМ

У науковій статті висвітлено напрями взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з молодіжним рухом. Розкрито основні форми впливу молодіжного руху на формування та реалізацію державної політики України. Запропоновано шляхи вдосконалення державної політики у сфері молоді.

Ключові слова: молодіжні організації; молодіжний рух; механізм особистих контактів; акції прямої дії; механізм легітимності; соціальні ініціативи молоді; молодіжні громадські консультативно-дорадчі структури; проектна та програмна діяльність молодіжних громадських організацій.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними проблемами.

Підтримка молодих людей, залучення їх до активної участі в житті суспільства – це інвестиції у розвиток ресурсів держави. Проведення державною владою курсу реформ буде ефективним та успішним лише за умови активної участі молоді в цьому процесі, тому механізм налагодження співпраці, партнерських відносин між владою та молодіжною громадськістю є стратегічним завданням держави.

Вирішення цього завдання повинно ґрунтуватися на рішеннях, які враховують не тільки загальнодержавні інтереси, але й можливості та інтереси її регіонів на рівні місцевого самоврядування. Адже безсистемність державної політики в сфері державного та регіонального розвитку стала однією з основних причин стримування соціально-економічного розвитку держави, повільного здійснення ринкових перетворень на місцях, загострення багатьох соціальних, економічних, екологічних та інших проблем.

Тому значно підвищується роль виконавчої влади в організації грамотно вибудованої взаємодії з молодіжною громадськістю. Метою політики органів державної влади та органів місцевого самоврядування є активне залучення молоді до процесу реформування соціальної сфери шляхом створення надійного механізму, у рамках якого основою прийняття управлінських рішень стануть чітко визначені і сформульовані інтереси молоді, а

також буде забезпечено інформування щодо роботи органів влади. Для вирішення питань взаємодії найбільш дієвими механізмами є партнерство влади і молодіжного загалу, яке засноване на глибокому аналізі та оцінці нинішньої ситуації й прогнозуванні наслідків спільно прийнятих рішень та механізм зворотного зв'язку з суспільством і його структурами. Зокрема, з молодіжними громадськими організаціями, які працюють в одному просторі та залучення їх в процес прийняття управлінських рішень, а також організації діалогу між ними і владою для вирішення всіх проблем.

Мета наукової статті. Теоретико-методологічне обґрунтування впливу молодіжного руху на формування та реалізацію державної політики України.

Виклад основного матеріалу.

У сучасних умовах з'явилася необхідність удосконалення всієї системи взаємин органів влади та громадськості, у формуванні перспективних підходів до співпраці державного та громадського сектору, вироблення механізмів такої співпраці. Здійснюючи аналіз та оцінку стану і тенденцій розвитку молодіжного громадського сектору, його ролі й місця у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку, слід підкреслити, що характер взаємодії молодіжних громадських організацій залежить від міри зрілості організації, здатності не тільки при підтримці органів державної влади та органів місцевого самоврядування, але й своїми зусиллями забезпечувати свою життєздатність.